

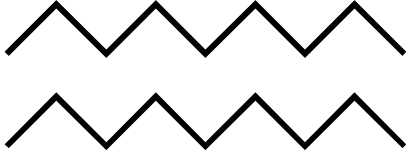

GERTRUDE STEIN ELANUR ÇELİK

Hemingway: Yalın Dahi
Düşman

KADİR HAS
ÜNİVERSİTESİ

18. Herkese Açık Ders

AİLESİ:

- 3 Şubat 1874'te Allegheny, Pensilvanya, ABD
- Almanya'dan göç etmiş Yahudi kökenli bir ailenin 7. çocuğu
- Daniel Stein ve Amelia Stein: Michael (1865), Simon (1868), Bertha (1870) ve Leo (1872)

Leo Stein, Allan Stein, Gertrude Stein, Theresa Ehrman, Sarah Stein, Michael Stein

EĞİTİMİ:

- Almanca ve İngilizce
- Viyana ve Paris'te eve gelen mürebbiyeler ve öğretmenler
- Oakland'ın Birinci İbrani Cemaati'nin Sebt okulu
- Radcliffe Koleji: Ünlü filozof ve psikolog William James'den psikoloji eğitimi (1893-97): «En parlak kadın öğrencim»
- Johns Hopkins Tıp Fakültesi: 4. yıl

ALINTILAR:

«Yirminci yüzyılda gerçekten önemli olan üç yaratıcı deha vardır: Picasso, Einstein ve ben.»

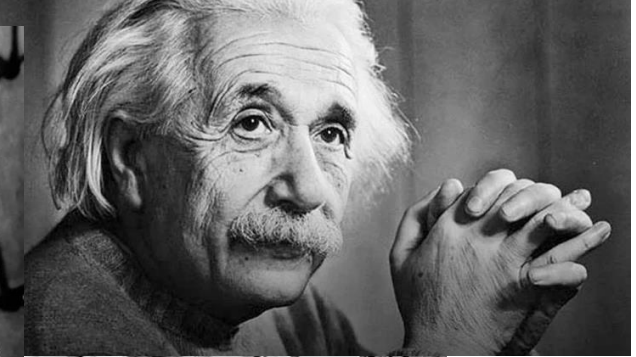
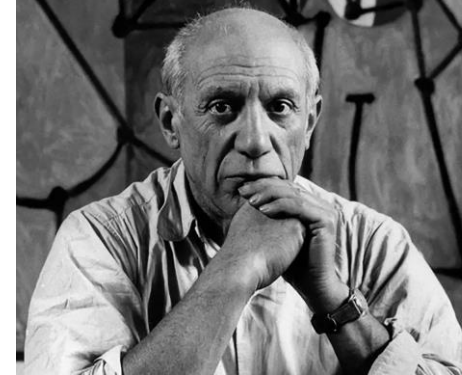
«Picasso'nun ne yaptığını anlamadım. Yaptığı şeyin o olduğunu anladım ve bu yeterliydi.»

«Hepiniz Kayıp Kuşaksınız.»

« Bana göre o benim ve o benim daima ben kalacak tek kopyam.»

Picasso: «Gertrude'a, sanat eserinin gerçekten iyi olup olmadığını görmek için her zaman bir şey gösteririm. O bir şeyin iyi olduğunu söylediğinde, onu satın alırım. O bir şeyin kötü olduğunu söylediğinde, yine de satın alırım, ama sonunda onun haklı olduğunu görürüm.»

«Eninde sonun tıpatıp aynısı olacak.»

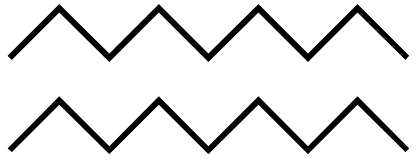

PARİS YILLARI:

- Gertrude ve kardeşi **Leo**: Paris'in sol yakasında, Lüksemburg Bahçeleri yakınında, 6. bölgenin 27 rue de Fleurus adresindeki iç avluda bulunan iki katlı bir daire yaşadılar. (1903-1914)
- Galeri alanı, İtalya'nın Floransa kentinden gelen görkemli Rönesans dönemi mobilyalarıyla döşenmişti.
- Duvarlar tavana kadar dönemin en ünlü eserleri ile bezenmişti.
- Nisan 1914'te Leo ve eşi , Floransa yakınlarındaki İtalya'nın Settignano şehrine taşındı ve sanat koleksiyonu bölündü.
- New York Modern Sanat Müzesi'nin kurucu direktörü Alfred Barr Jr., "[Leo] muhtemelen dünyadaki 20. yüzyıl resminin en seçici uzmanı ve koleksiyoneriydi." demiştir.

MODERNİZM

SALON TOPLANTILARI:

Yazar: James
Joyce

Pablo Picasso

Kübist Deha ve
En Yakın Dost

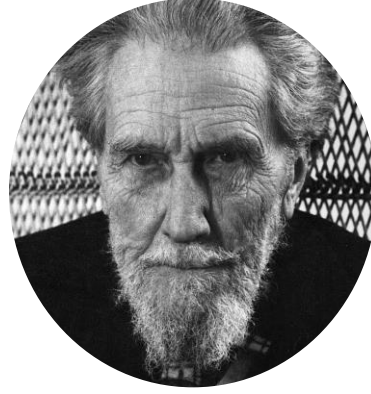
Henri Matisse

Fovizmin
Öncüsü Ressam

**F. Scott
Fitzgerald**

Caz Çağı'nın
Kronik Yazarı

Ezra Pound

Modernizmin
Hami ve Öncüsü
Şair

**Ernest
Hemingway**

Kayıp Kuşak Lideri
Yazar

**Constantin
Brâncuși**

Modern Heykelin
Babası

**Sherwood
Anderson**

Erken Dönem
Amerikan
Modernisti

Carl Van Vechten

Stein'in En Büyük
Tanıtıcısı Yazar ve
Fotoğrafçı

Sinclair Lewis

Nobel Ödüllü
Yazar

Virgil Thomson

Besteci (Libretto
yazmıştır)

Blaise Cendrars

Yazar

Jacques Lipchitz

Kübist Heykeltraş

ÖZEL HAYATI

1909-1946

ALICE BABETTE
TOKLAS

Alice B. Toklas Yemek Kitabı (1954): Bu eser, Toklas'ın iyi bir aşçı olarak ününü pekiştirdi. Savaş zamanı ve Paris'teki yemek deneyimlerini anlatan bu kitapta, ünlü yazar çevresinden anekdotlar da yer alır. Kitap, özellikle yasadışı esrarlı "Hasis Kurabiyeleri" (Haschich Fudge) tarifinin eklenmesiyle ünlüdür.

- 1877'de San Francisco, Kaliforniya, ABD'de, orta sınıf, Polonya Yahudisi göçmen bir ailenin çocuğu olarak doğdu.
- Washington Üniversitesi'nde müzik okudu ancak mezun olamadı.
- 1907'de, 30 yaşındayken entelektüel ve sanatsal bir arayışla Paris'e taşındı.
- **Sekreter:** Stein'ın deneysel ve okuması zor el yazmalarını daktilo etti ve yayıncılık işlerini yönetti.
- **Ev Sahibi:** Stein'ın ünlü Cumartesi salonlarında misafirleri ağırladı ve evin pratik işlerini yürüttü.
- **Muse ve Konu:** Stein'ın edebi eserlerinin ve portrelerinin (özellikle Lifting Belly) ilham kaynağı oldu. Stein, en popüler eseri olan Alice B. Toklas'ın Özyaşamöyküsü'nü onun ağzından yazdı.

POLİTİK GÖRÜŞLERİ:

Edebi deneyseiliği kadar karmaşık, çelişkili ve tartışmalıdır.

- Muhafazakar ve hatta tartışmalı figürlere sempati duymuştur: Mareşal **Philippe Pétain** (Vichy rejiminin lideri, konuşmalarını çeviriyor), **Hitler** (Nobel Barış Ödülü desteği, Avrupa'nın fatihi), **Franco, Musolini**: Zengin sanat koleksiyonu, lezbiyen hayatı, Yahudi kökenine rağmen dokunulmaz oluyor.
- Kökeni itibarıyla Amerikan demokrasisine derin bir bağlılık hissediyordu ve Fransa'da yaşasa bile Amerikan vatandaşı olarak kalmayı tercih etti.
- Amerikan başkanı Franklin D. Roosevelt'i ve onun New Deal (Yeni Düzen) politikalarını desteklemiştir. Bu dönemde Amerika'da yaptığı başarılı konferans turu, onu Amerikan kültürüyle yeniden bağlamıştır.

"Gertrude'un başını yapmanın yeterli olmadığını, onda bundan çok daha fazlası olduğunu hissettim. Bu yüzden onun oturmuş bir figürünü yaptım; bir nevi modern **Buda**."

10/12/2025

Heykeltıraş Jo Davidson

EDEBİ HAYATI:

Stein, edebi deneyseelliğini büyük ölçüde Paris'te keşfettiğı görsel sanatlardan ilham alarak şekillendirmiştir:

1. **Post-Empresyonizm:** 19. yüzyılın sonlarında Empresyonizm'e tepki olarak doğan, sanatçıların **öznel deneyime ve yapısal forma** odaklandığı bir akımdır.

Stein, koleksiyonuna erken dönemde Paul Cézanne'ın eserlerini dahil etti. Cézanne'ın **nesneleri geometrik formlara indirgeyen ve doğayı yapısal olarak analiz eden yaklaşımı**, Stein'ın dilin geleneksel temsili yerine nesnenin temel varlığına ve formuna odaklanma arayışını besledi.

1. **Fovizm (Fauvism): «Vahşi Hayvanlar»** 20. yüzyılın başında Henri Matisse ve André Derain gibi sanatçıların, **saf ve şiddetli renkleri doğalcı olmayan bir şekilde kullanmaya odaklandığı, dışavurumcu** bir akımdır.

Stein ve kardeşi Leo, Henri Matisse'in en erken ve en büyük destekçilerindendi. Fovizm'in renkleri duygusal ifade için kullanması, Stein'ın da dilin **duygusal ve ritmik yönünü**, geleneksel anlamdan bağımsız olarak kullanma denemelerini etkiledi.

1. **Kübizm:** Pablo Picasso ve Georges Braque tarafından geliştirilen, **nesneleri parçalara ayıran ve aynı anda birden fazla bakış açısını tek bir düzlemde birleştiren devrimci bir görsel sanat akımıdır.**

Tender Buttons gibi eserlerinde, Kübizm'deki parçalama ve eş zamanlılık prensiplerini uygulamıştır. Bir nesneyi (örneğin bir sürahiyi) tanımlarken, onu tek bir açıdan değil, kelimeleri tekrar ederek, değiştirerek ve soyutlayarak birden fazla izlenimi üst üste bindirmeye çalışmıştır.

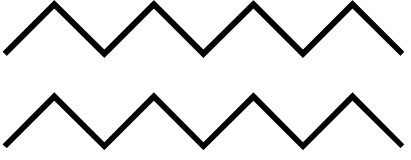
THE PLAIN EDITION

An Edition of first
Editions of all the works
which has not been printed of
GERTRUDE STEIN

Stein'in kendi deneysel yazımı, çağdaşları ve kendisinden sonra gelen birçok edebi akım için yeni bir yol açmıştır:

1. **Deneysel Modernizm (Experimental Modernism):** Geleneksel olay örgüsünü, karakter gelişimini ve dilbilgisi kurallarını reddeden, **bilinç akışı, ritmik tekrarlar ve sözdizimi manipülasyonlarına odaklanan geniş bir edebi hareket**. Stein, dilin yalnızca bir araç değil, aynı zamanda sanatın kendisi olabileceğini göstererek Deneysel Modernizm'in sınırlarını genişletti. The Making of Americans ve Tender Buttons gibi eserleri bu akımın temel metinleri olarak kabul edilir.
2. **"Kayıp Kuşak" (The Lost Generation):** I. Dünya Savaşı'nın dehşetini yaşamış, umutsuzluk ve yabancılaşma hisseden, 1920'lerde Paris'te toplanan Amerikalı yazarlar. (Hemingway, Fitzgerald) Stein bu terimi ortaya atmış ve bu kuşağın birçok temsilcisine mentorluk yapmıştır. Özellikle Ernest Hemingway'e yaptığı **sadeleşme ve doğrudanlık tavsiyeleri, bu kuşağın minimalist tarzının şekillenmesinde** etkili olmuştur.
3. **Postmodernizm (Postmodernism):** 20. yüzyılın ortalarından itibaren ortaya çıkan, büyük anlatıları, anlamın mutlakiyetini ve yazarın otoritesini sorgulayan bir akım. Stein'in anlamın parçalanması, **metin ve okur arasındaki geleneksel sözleşmenin yıkılması ve dilin bir oyun alanı olarak kullanılması**, Postmodern edebiyatın birçok yönünü önceden haber vermiştir.

A rose is a rose is a rose.

Bir gül, bir güldür, bir güldür.

A bowl, a bowl, a bowl, a bowl, a bowl, a bowl, a bowl.

Bir kase, bir kase, bir kase, bir kase, bir kase, bir kase, bir kase.

A Carafe, That Is a Blind Glass: Bir Sürahi, O bir Kör Camdır.

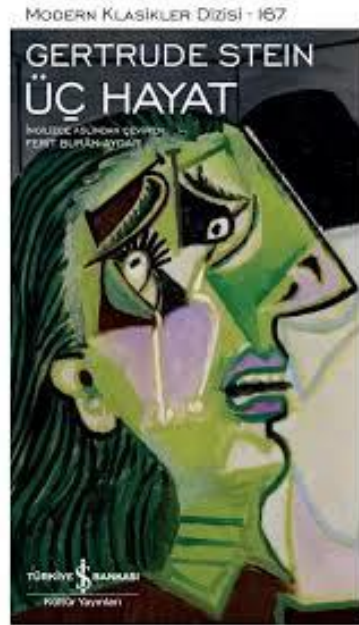
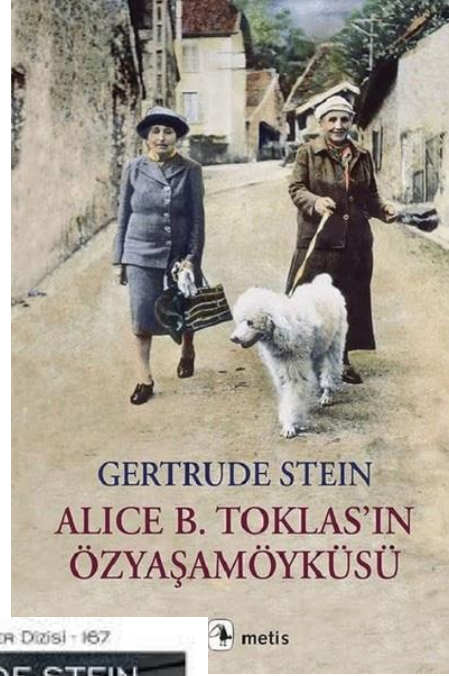
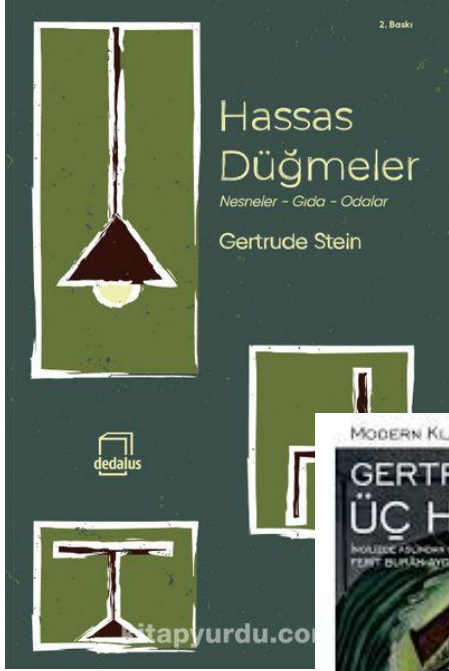
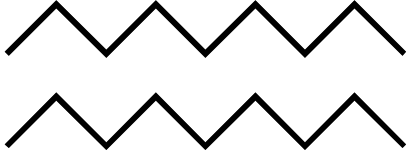
If the red is flat, it is a box, if the cover is down, it is a stretch, if the stretch is a whole, it is a bowl, if it is a whole and a bowl, it is a thick hole and not a bowl.

Kırmızı düzse, bu bir kutudur, kapak aşağıdaysa, bu bir gerilmedir, gerilme bir bütünse, bu bir kasedir, eğer bir bütün ve kase ise, bu kalın bir deliktir ve kase değildir.

- Bilinen eserlerinin sayısı 40-50 civarındadır.
- Bu eserlerde: 12 roman, 6 oyun, 5 otobiyografi ve anı, 5 şiir kitabı, 14 tane ise deneme ve eleştiri vardır.
- **Three Lives (Üç Yaşam):** 1909-Roman: Beyaz bir kadın tarafından yazılmış ilk ötekileşme hikayesidir. Stein'ın yayımlanan ilk büyük eseridir ve geleneksel anlatıdan uzaklaşma çabasını gösterir. Çalışan sınıftan üç farklı kadının psikolojik derinliğini, **ritmik tekrarlar ('tekrar değil ısrar')** kullanarak sade bir dille inceler.

İyi Anna (Alman kökenli, yaşlı ve sadık bir hizmetçi), Melanctha (Afrika kökenli, genç ve güzel bir kadın), Nazik Lena (Alman kökenli, genç bir göçmendir.)

- **Tender Buttons (Hassas Düğmeler):** 1914-Şiir / Nesir Portreleri: Müzikalitesi çok yüksek ve kuraless bir deneme. En radikal deneysel eseri olarak kabul edilir. Geleneksel anlamı reddederek, nesnelerin, yiyeceklerin ve odaların **Kübist portrelerini** yaratır. Dildeki saf ses ve ritme odaklanmıştır.
- **The Autobiography of Alice B. Toklas (Alice B. Toklas'ın Özyaşamöyküsü):** 1933-Otobiyografi / Kurgu: 1933 Best-Seller ve popüler olan tek eseri. Hayat arkadaşı **Alice B. Toklas'ın ağızından**, kendi hayatını, Paris salonunu, Picasso ve Hemingway gibi çevresindeki ünlü figürleri mizahi ve erişilebilir bir dille anlatır.

- **The Making of Americans (Amerikalıların Oluşumu):** 1925 (yazımı 1906–1911)-Roman / Deneyisel Tarih: Bir ailenin evine kamera koymuş izliyormuşçasına akan bir kitap, nokta ya da virgü vs. hiç yok, hiçbir gramer kuralına uyulmamış. En uzun ve en yoğun **deneyisel** eseridir. Stein'in kendi ailesinin ve genel olarak Amerikan karakterinin psikolojik tarihini yazma denemesidir. Aşırı tekrarlar ve karmaşık cümle yapılarıyla bilinir; okunması en zor eseridir.

NOT: Yeni doğan sinemanın etkisi: Charlie Chaplin

- **Four Saints in Three Acts (Üç Perdede Dört Aziz):** 1934 (1927'de yazıldı)- Libretto (Opera Metni): Besteci Virgil Thomson ile işbirliği yaptığı, sözleri anlamdan çok sese, ritme ve kelime oyunlarına dayanan modernist bir opera metnidir. Stein'in kelimelerle müziğe nasıl yaklaştığını gösterir.
- **Wars I Have Seen (Gördüğüm Savaşlar):** 1945- Deneme / Anı: II. Dünya Savaşı sırasında Fransa'da yaşadığı döneme dair gözlemlerini ve savaşın algı ve günlük yaşam üzerindeki etkisini deneyisel bir dille aktardığı eseridir.

TEŞEKKÜRLER

KAYNAKÇA:

- <https://www.youtube.com/watch?v=srggOlSwYq0&t=154s>
- <https://www.youtube.com/watch?v=H2OBRs0mhh0>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Gertrude_Stein
- <https://npg.si.edu/learn/classroom-resource/gertrude-stein-1874%E2%80%931946>
- <https://www.theatlantic.com/magazine/archive/2014/08/the-war-and-gertrude-stein/373438/>
- <https://www.theparisreview.org/blog/2018/05/14/gertrude-steins-mutual-portraiture-society/>
- <https://beinecke.library.yale.edu/article/my-name-gertrude-stein>
- <https://sites.lsa.umich.edu/mqr/2017/01/gertrude-stein-a-portrait-of-the-artist/>
- <https://www.library.ucla.edu/about/news/celebrating-the-legacy-of-gertrude-stein>
- <https://www.biography.com/authors-writers/gertrude-stein-alice-b-toklas-love-story>
- <https://www.simonandschuster.com/books/Gertrude-Stein/Francesca-Wade/9781982186012>
- <https://www.npg.org.uk/collections/search/portrait/mw63019/Alice-B-Toklas-Gertrude-Stein>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Alice_B._Toklas
- <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/488221>
- <https://jacket2.org/article/plain-edition>
- <https://www.poetryfoundation.org/poets/gertrude-stein>
- <https://blue-stocking.org.uk/2013/03/03/gertrude-stein/>
- <https://www.radiofrance.fr/franceinter/picasso-matisse-hemingway-fitzgerald-ils-sont-tous-passes-entre-les-mains-de-gertrude-stein-2146632>
- <https://www.barnebys.com/blog/gertrude-stein-5-facts-to-know>
- <https://www.npr.org/2011/11/10/141428960/for-gertrude-stein-collecting-art-was-a-family-affair>
- <https://lemondedekitchi.blogspot.com/2015/08/great-women-31-gertrude-stein.html>